

TURINYS

Pratarinė	3
I. Kalba ir kalbotyra	4
§ 1. Kalba ir jos reikšmė	4
§ 2. Kalbos prigimtis ir funkcijos	5
§ 3. Kalba ir šneka	7
§ 4. Kalbos struktūra	10
§ 5. Kalba kaip ženklų sistema	12
§ 6. Kalbos tipai	16
§ 7. Kalbos funkciniai stiliai	20
§ 8. Kalba ir mąstymas	24
§ 9. Kalbos kilmės problema	27
§ 10. Kalbotyra ir jos uždaviniai	30
§ 11. Kalbotyros santykis su kitais mokslais	32
§ 12. Kalbotyros pagrindinės šakos	37
II. Fonetika ir fonologija	40
§ 13. Šnekos garsas ir jo akustinės ypatybės	40
§ 14. Šnekos padargai ir garsų artikuliacija	42
§ 15. Garsų klasifikacija	45
a) Balsių rūšys	46
b) Priebalsių rūšys	50
c) Dvibalsiai ir tribalsiai	54
§ 16. Garsų kiekybė	57
§ 17. Fonetinis šnekos skaidymas ir skiemuo	60
§ 18. Kirtis ir jo tipai	62
§ 19. Intonacija ir jos rūšys	66
§ 20. Fonetiniai procesai šnekos sraute	69
a) Poziciniai (kombinaciniai) garsų kitimai	69
b) Garsų sutraukimas, išleidimas, sukeitimas	73
c) Garsų pridėjimas ir įterpimas	75
§ 21. Fonema ir su ja susijusios sąvokos	76
§ 22. Fonemų (fonologinė) sistema	80
§ 23. Istoriniai fonemų kitimai ir fonemų atitikmenys	85
III. Gramatika	91
§ 24. Gramatinė sandara ir gramatinė reikšmė	91
§ 25. Morfema ir jos rūšys	93
§ 26. Žodžio morfeminės sandaros kitimai	98
§ 27. Žodžio morfeminė ir darybinė analizė	100
§ 28. Žodžių darybos būdai	102
§ 29. Gramatinių reikšmių reiškimas	106
§ 30. Gramatinės kategorijos ir jų tipai	110
§ 31. Gramatinės žodžių kategorijos (kalbos dalys)	114
a) „Kalbos dalies“ sąvoka	114
b) Žodžių klasifikacija kalbos dalimis	116
c) Kalbos dalių specifika	120
§ 32. Gramatinės žodžio formų kategorijos	131
a) Giminės kategorija	131
b) Skaičiaus kategorija	134
c) Linksnio kategorija	136
§ 33. Gramatinės žodžio funkcijų kategorijos (sakinio dalys)	139
§ 34. Gramatinės žodžių junginių ir sakinių kategorijos	143
a) Žodžių ryšiai, jų rūšys bei tipai	143
b) Sintaksinis žodžių junginys (sintagma)	147
c) Sakinys ir jo požymiai	151
d) Sakinių klasifikacija ir jų modeliai	155
§ 35. Teksto sintaksė ir aktualioji skaida	159

IV. Leksikologija ir leksikografija	162
§ 36. Žodžio supratimas	162
§ 37. Žodis ir daiktas	164
§ 38. Žodis ir sąvoka	166
§ 39. Žodžio leksinė reikšmė	168
§ 40. Žodžio leksinių reikšmių rūšys	171
§ 41. Žodžio leksinių reikšmių kitimai	174
a) Naujų reikšmių atsiradimas	174
b) Reikšmių nykimas	178
c) Reikšmių siaurėjimas ir plėtėjimas	179
§ 42. Semantiniai žodžių tipai	182
a) Homonimai	182
b) Antonimai	186
c) Sinonimai	187
d) Paronimai	191
§ 43. Leksikos sudėtis	193
§ 44. Bendriniai ir tikriniai žodžiai	196
§ 45. Leksika kilmės atžvilgiu	199
a) Savieji žodžiai	200
b) Skoliniai	201
c) Vertiniai (kalkės)	206
§ 46. Žodžio etimologija	208
§ 47. Leksika raidos atžvilgiu	212
a) Neologizmai	212
b) Archaizmai ir istorizmai	215
§ 48. Frazeologizmai	217
§ 49. Frazeologizmų klasifikacija	221
§ 50. Leksikografija ir žodynų tipai	223
V. Pasaulio kalbos ir jų klasifikacija	229
§ 51. Pasaulio kalbų įvairumas	229
§ 52. Genealoginė kalbų klasifikacija	232
§ 53. Indoeuropiečių kalbų šeima	234
a) Baltų kalbos	235
b) Slavų kalbos	240
c) Germanų kalbos	242
d) Italikų ir romanų kalbos	245
e) Keltų kalbos	247
f) Graikų kalba	248
g) Albanų kalba	249
h) Armėnų kalba	250
i) Indų-iranėnų kalbos	251
j) Anatolų kalbos	253
k) Tocharų kalbos	253
§ 54. Neindoeuropiečių kalbų šeimos	254
a) Ugrų-finų kalbų šeima	254
b) Tiurkų-totorių kalbų šeima	255
c) Semitų-chamitų kalbų šeima	255
d) Kinų-tibetiečių kalbų šeima	256
e) Mongolų kalbų šeima	257
f) Tunguzų-mandžiūrų kalbų šeima	257
g) Dravidų kalbų šeima	257
h) Kaukazo kalbos	258
i) Paleoazinės kalbos	258
j) Austroazinės kalbos	258
k) Indonezinės-polinezinės kalbos	258
l) Australų kalbos	259
m) Afrikiečių kalbos	259
n) Amerikos indėnų kalbos	259

o) Eskimų kalbos	259
p) Vienišos kalbos	260
§ 55. Tipologinė kalbų klasifikacija	260
a) Fleksinės kalbos	261
b) Agliutinacinės kalbos	262
c) Izoliacinės kalbos	263
d) Inkorporacinės kalbos	264
VI. Kalbų raida ir jų tyrinėjimo metodai	266
§ 56. Kalbų plėtojimas įvairiomis istorinėmis epochomis	266
§ 57. Kalbų tyrinėjimo metodai	270
a) Diachroniniai metodai	270
b) Sinchroniniai metodai	271
VII. Iš kalbotyros istorijos	275
§ 58. Kalbos tyrinėjimai ligi XIX a.	275
§ 59. Kalbotyra XIX–XX a.	278
VIII. Raštas ir jo raida	284
§ 60. Pagrindiniai rašto tipai	284
§ 61. Grafika ir ortografija	290
§ 62. Transkripcija ir transliteracija	294
Rekomenduojamoji literatūra	297
Sutrumpinimai.	298
Temų ir terminų rodyklės	299